

GLOBALLASHGAN DAVRDA INTERNETDAN CHEKSIZ FOYDALANISHNING
YOSHLARGA SALBIY TA'SIRI**Rahmatova E.F.***O'zDJTU talabasi**Ilmiy rahbar: Yo'ldosheva S.F.*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Internetning yoshlar uchun zararli tomonlari va ularga yechimlar haqida so'z boradi.*

Kalit so'z: *faoliyat, jiddiy muammo, aloqa yetishmasligi, psixologik ta'sirlar, kompyuterlashtirilgan texnologiyalar, potentsial foyda, yetuklik, psixiatrik kasalliklar.*

Zamonaviy dunyo Internetdan foydalanmasdan tez sur'atlar bilan rivojlana olmaydi. Hozir deyarli har bir xonadonda internet zaruratga aylandi. Internet - bu yoshlar, o'smirlar uchun juda ko'p foydalanish ehtiyojlardan biridir. Biz o'rta daraja odami yoki millioner bo'lishimizdan qat'i nazar, bizga internet kerak, ba'zan ish uchun, ba'zan esa o'yin-kulgu uchun. Agar yoshlar haqida gapiradigan bo'lsak, ular hayotida internetdan foydalanishga ehtiyoj juda katta : elektron darsliklar, kollej loyihalari, imtihonlarga tayyorgarlik ko'rish va boshqa ko'plab tadbirlarni Internetda amalga oshirish mumkin. Ammo me'yordan ko'p ishlatiladigan narsa insonga zarar keltiradi. Ayniqsa, yoshlar psixologiyasi , onggi uchun. Hozirgi kunda bu o'smirlar orasida eng jiddiy muammodir. Ular kunning maksimal qismini internetda o'tkazadilar va oila a'zolari bilan deyarli hech qanday aloqada bo'lmaydilar. Bu oilaviy munosabatlarning zaiflashishiga ko'plab muammolarga olib kelishi mumkin, masalan, aloqa yetishmasligi va oila a'zolari o'rtasida nizolar yoki janjallar. Afsuski, o'z oilamizda aloqa va bog'lanishning yetishmasligi yuzaga keladi, gadjetlar ko'pincha bizning e'tiborimizni tortadi. Hatto kechki ovqat stolida ham, kun davomida sodir bo'lgan voqealarni baham ko'rish o'rniga, biz telefonimizda ko'rishni tanlaymiz. Raqamli qurilmalarimiz o'z oilamiz bilan bog'lanishdan ko'ra ko'proq o'yin-kulgi yoki baxt keltirishi insonni qayg`uga soladi . Biror kishini sevsang, unga e'tiboringni qaratasan, deyishadi, lekin bizning avlodimizda oilamizga bo'lgan muhabbatimiz e'tiborimitufayli o'z qadr-qimmatimiz pasayganini sezish mumkin. Turli tadqiqotchilar Internetdan foydalanishning psixologik ta'sirini o'rganishga harakat qilishdi. Ba'zi tadqiqotlar Internet foydalanuvchilarida miya funksiyalarini o'rganishdan foydalanadi. Ba'zi tadqiqotlar bu o'zgarishlarning zararli ekanligini ta'kidlaydi, boshqalari esa, tasdiqlangan o'zgarishlar foydali ekanligini ta'kidlaydi. Amerikalik yozuvchi Nikolas Karrning ta'kidlashicha, Internetdan ko'p foydalanish chuqur fikrlashni kamaytiradi. Shuningdek, u giperhavolalar va haddan tashqari stimulyatsiya miyaning asosiy e'tiborini tortishini anglatadi.

Kerakli ma'lumotni istalgan vaqtda internetdan izlash (Google orqali qidirish), internet orqali o'rganish imkoniyati mavjud degan tushuncha sabab, informatsiya eslab qolinmaydi, xotirada saqlanmaydi va kerakli vaqtda inson aqli qolib, onlayn manbalarga murojaat qilinadi. Uzoq muddatli xotiraning kuchayishiga halal beradigan, ma'lumotni internetdan qidirish tendensiyasi "raqamli amneziya" deb ataladigan holatga sabab bo'ladi. Miyani ishga solgandan ko'ra, gadjetlarga tayanib ma'lumot qidirishga nisbatan, Google ta'siri (effekti) degan ta'rif ham beriladi. Bu esa xabar yoki ma'lumot o'qilganidan keyin son va raqamlar, fakt hamda terminlarning unutilib qo'yilib, esga olish uchun qayta internet manbalariga murojaat qilinishi bilan namoyon bo'ladi. Qizig'i esa, ma'lumot batafsil xotirada saqlanib qolmasligi mumkin, lekin e'lon qilingan nashr yoki sayt nomi esdan chiqmaydi. Xotiralar ko'rilgan, eshitilgan, o'qilgan va his qilingan narsalardan tashkil topadi. Lekin zamonamizga go'zal yoki ajabtovur joy yoki jarayonni tomosha qilish, his qilish va rohatlanishdan ko'ra, uni telefon orqali suratga olish xos bo'lib qoldi. Mushakbozlik, quyosh botishi, tabiat manzaralari endilikda inson xotirasida emas, smartfonlar galereyasida saqlanmoqda. Ko'rib tomosha qilinmagan, his qilinmagan voqea-hodisalar esa tezda yoddan chiqadi. Bunday xulosaga kelishda olimlarning, bir guruh ishtirokchilarni muzeyga borib, ayrim eksponatlarni tomosha qilish, boshqalarini esa suratga olish vazifasini yuklatgan holda o'tkazgan tajribalari asos bo'lgan. Natijaga ko'ra, kishilar xotirasida suratga olingan obyektlar qolib, shunchaki tomosha qilingan eksponatlar saqlanib qolgan. Agar me'yorini bilsa, Internetni o'zi hech qanday xavf tug'dirmaydi. Aynan ana shu me'yorni ko'pchilik odamlar bilishmaydi. Bu esa qayg'uli oqibatlariga olib kelishi tayin. Ana endi Internet bilan bog'liq yana bir dolzarb masala haqida gaplashsak. Internet, shubhasiz, foydali va kerakli texnologiya – bir necha soniyalar ichida siz o'zingizga kerakli ma'lumotlarni, rasmlarni topa olasiz, so'nggi yangiliklardan xabardor bo'lasiz. Hozirgi kunga kelib hech birimiz internetsiz hayotni tasavvur qila olmaymiz. Internetdan foydali maqsadlarda me'yorida foydalanish mumkin. Albatta bu insonning o'ziga bog'liq. Eng achinarlisi, hozirgi kunda ko'pchilik insonlar sog'lig'i uchun qizg'ongan pulini internetga sarflashni afzal ko'radi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, bizning davrimizda texnologiyaning, xususan, internetning o'rni, o'smirlarning undan foydalanishini tartibga solish kerak. Bu har doim cheklangan bo'lishi kerak, ayniqsa bolalar uchun mos bo'lmagan cheklangan saytlar, chunki ular bizning hamjamiyatimizga qanday qarashlariga ta'sir qilishi mumkin. Talabalar internetga kirishlari cheklangan bo'lishi kerak, chunki internetda pornografik materiallarni oshkor qiladigan ba'zi narsalar va veb-saytlar mavjud bo'lib, bu ularning kamolotiga, xususan, fikrlashlariga ta'sir qilishi mumkin. Har bir narsani me'yorida, unumli va yaxshi maqsadda ishlatish insonga zarar keltirmaydi. "Hikmat izlaganga hikmatdir dunyo" deganlaridek, o'zida behisob ma'lumotlarni jamlagan internetga hikmat axtarib yondashganlar undan ko'p foyda olayotir. Ayniqsa, yoshlar uning yordamida ilm o'rganishyabdi, uzoq makonlardagi nufuzli o'quv yurtlaridan

masofali ta'lim olayabdi, o'zining ilmiy salohiyatini yanada yuksaltirib, imkoniyatlarini dunyoga namoyon etib, millatimiz sharafining yuksalishiga munosib hissa qo'shayabdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

- 1.by Meenu Saini | Jun 8, 2022 |
- 2.April 08, 2022 Posted By : Oswaal
- 3.Damin Jumaqul, *journalist*